
EX LIBRIS

BORBÉLY SZILÁRD

ló, metafizikus jelenlétét eredményezi. A *kánon* és a vele szorosan összekapcsolódó *küszöb* metaforák metafizikai fogalmakká válnak, és a történeti idő fölött álló, szinkretikus olvasó révén érvényesülnek.

Fried István könyve olvasatokat adó esszék szövedéke, amely szerkesztési elv az egész könyvnek kezdeményező jelleget ad. A Krúdy-filológia útvesztőiben aligha járhatnak nála nagyobb biztonsággal, erről mindjárt az első tanulmány meggyőzheti az olvasót. A finom észrevételeket, nagyszerű feltevéseket és termékeny olvasatokat felvillantó későbbi fejezetek Krúdy hatalmas és labirintusszerű életművét megvilágító erővel és nagy biztonsággal kalandozzák be. Fried István vizsgálódásai számára az olvasatok gazdagsága adja a szerző számára az indítást. Gazdag anyagot és izgalmas új szakmai szempontokat bevezető szövegén leplezetlenül átdereng, hogy itt egy megszállottan és élvezettel olvasó tudós ember osztja meg tudását közönségével. Olyan irodalmár, aki szenvedélyes Krúdy-olvasó is egyben. Talán azt is megkockáztatható, hogy számára fontosabb az olvasás és az olvasatok közötti olvasás izgalmanak követése, mint a tanáros fegyelem és a tudományos szőrszálhasogatás. Olyan olvasóval találkozhatunk a könyv lapjain – az előző könyvek íróihoz hasonlóan –, akinél aligha van ma, aki ilyen tudatosan tudna a századforduló világáról, a korabeli lélek rejtelméről és több szöveget ismerne – a filológiai részletekbe menően – bensőségebben, és értene lenyűgöző pontossággal.

Ugyanezek a kivételes adottságok kapcsán merült fel egy kérdés a szövegre irányuló és az individuum jelenlétének nyomaitól zavarba jött olvasatok teljesítménye kapcsán: Az olyan kivételes olvasó, mint Fried István számára a szövegek hatalmas korpusza, az ismeretek roppant tárháza áll egyszerre rendelkezésre. A jó szövegemlékezet és a szövegek közötti kapcsolatok létesítésének profizmusa az értelmezéseknek olyan tágasságát eredményezi, amely zavarba hozza a szövegek szerzői névhez történő rögzíthetőségét. Másként fogalmazva: Ki olvas kit a szövegek labirintusában?

(Palatinus Kiadó, Budapest, 2006. 329 oldal, 2800 Ft)

Fried István: Szomjas Gusztáv hagyatéka

Elbeszélés, elbeszélő, téridő
Krúdy Gyula műveiben

A kötet borítóján egy kevésbé ismert fotó néz az olvasóra, valami kopottas bohémság, félrecsúszott alak, félrecsapott kalap, csapzott ősz haj villan elő, vastag füst gomolyog a száj szögletéből kikandikáló szivarból. A bal arcon hibircsók, a szemek nagyon távolról figyelnek, hunyorognak. Valami borzalmat látnak. Erős fotó, akár emblematisz képi is lehetne, mégis jószerivel ismeretlen. Krúdy – akárcsak a vele rokonságot érző Márai – az 1989 előtti irodalom nagy ismeretlene. Különös módon a 89-es fordulat után az irodalomtudományban is fokozott érdeklődés mutatkozott a *fordulat*, a *küszöb*, a *váltás* metaforák vizsgálata irányába. Az irodalom tudománya számára ezek a fogalmak metaforákként mutatkoznak meg, és épp ezért értelmezésük mindig szövegkorpuszra vonatkoztatva lehetséges. Ebből következően a szövegkorpusz kijelölése, amely a fenti metaforákat értelmezhetővé teheti, mindig maga hozza létre értelmezésének kereteit. Következésképp a kánont megalapító művek kijelölése a szövegek egyszerre, időtlenül va-